

aan MT DVZ
van 5.1.2.e

onderwerp Herbenadering 5.1.2.f
datum 20 augustus 2024

Situatie

In 2017 heeft het CBS 5.1.2.f waarin een wervingsvraag is gesteld. In 2020 is een deel van deze respondenten die in 2017 toestemming hebben gegeven opnieuw benaderd.

5.1.2.e is 5.1.2.f benaderd om opnieuw een herbenadering op 5.1.2.f doen. In eerste instantie op 2017, maar al snel was duidelijk dat dit te lang geleden is. Daarom is gekeken naar de optie om op 2020 een herbenadering te doen (hoewel er toen geen nieuwe wervingsvraag gesteld is). Hiermee heeft 5.1.2.f een subsidieaanvraag ingediend. Omdat er intern onduidelijkheid was over hoe lang we iemand mogen herbenaderen (5 jaar leek in eerste instantie de termijn), is dat in de tussentijd nader afgestemd met de juristen en leek dit 2,5 jaar te zijn (vastgelegd in de CBS DPIA en selectielijst). En daarmee zou dus volgens de richtlijnen de optie om op 2020 een herbenadering te doen, vervallen. Dit stelt 5.1.2.f voor een probleem, aangezien de subsidie inmiddels toegekend is.

De tijds (in 2017) is er contractueel niets expliciet vastgelegd over bewaartermijnen. Wat het beleid ten tijde van het afsluiten van het contract was, is niet duidelijk.

De vraag die voorligt is of het MT DVZ bereid is een herbenadering op 2020 toe te staan. De volgende overwegingen spelen hierbij een rol.

Beschikbaarheid

De enquêtegegevens van 5.1.2.f 2020 zijn in 2023 verwijderd. Hiermee wordt voldaan aan de regels gesteld in de CBS-selectielijst waar afgesproken is dat gegevens ouder dan 2,5 jaar verwijderd worden. Het is echter onduidelijk onder welk soort data steekproefgegevens eigenlijk vallen en daarom is niet helder of de 2,5 jaar van toepassing zijn.

5.2.1

V.w.b. de M&A-database wordt niet voldaan aan de regels van de CBS-selectielijst, maar om toch de bedrijfsvoering (lees: het analyseren van enquêtedata) niet in het geding te laten komen is er een uitzondering gemaakt in de vorm van een Exceptie. In deze Exceptie staat dat het doel van de M&A-database is het analyseren van enquêtedata en daarom mag de data 10 jaar i.p.v. 2,5 jaar bewaard worden. De data 5.1.2.f zijn dus wel nog beschikbaar, maar enkel met als doel om M&A-analyses te kunnen doen. Door het beschikbare veilig/IDnummer aan te leveren aan de steekproefgroep komen de noodzakelijke contactgegevens beschikbaar om via een brief een herbenadering uit te zetten.

Wervingsvraag

Onder herbenadering wordt verstaan het opnieuw benaderen van respondenten die in de voorafgaande vragenlijst, via een wervingsvraag, hebben aangegeven nogmaals benaderd te mogen worden. Als er een indicatie is dat er een vervolgonderzoek komt, of die mogelijkheid open gehouden moet worden, kan de wervingsvraag worden opgenomen. Dit was het geval in 5.1.2.f 2017, in 2020 is de wervingsvraag niet opnieuw gesteld.

Uit navraag bij de juridisch adviseur blijkt dat CBS niet verplicht is om altijd een wervingsvraag te stellen voor vervolgonderzoek. Een wervingsvraag moet wel gevraagd worden als antwoorden uit een voorafgaande vragenlijst gebruikt worden voor selectie of bij imputatie van gegevens uit de voorafgaande vragenlijst in de vervolgvragenlijst. De wervingsvraag is in principe niet nodig indien respondenten integraal doorgaan naar een vervolgonderzoek of peiling en niet geselecteerd worden op basis van antwoorden uit de voorafgaande vragenlijst. De herbenadering in 2020 betrof een selectie uit 2017 en de wervingsvraag was daarom terecht van toepassing. De evt. nieuwe herbenadering in 2025 is een integrale benadering van 2020 en is dan ook wat het niet stellen van de wervingsvraag geen issue.

Er is in de oorspronkelijke wervingsvraag in 2017 (‘De mogelijkheid bestaat dat wij u in de toekomst nog eens willen benaderen voor een vergelijkbaar onderzoek. Zou u dat goed vinden?’) niets gecommuniceerd over hoe lang men exact herbenaderd kan worden, ‘in de toekomst’ laat ruimte voor interpretatie. De respondenten hebben zowel in 2017 als in 2020 al meegewerkt aan dit onderzoek.

Privacy

De Chief Privacy Officer ziet geen bezwaar in het herbenaderen van de respondenten van 2020. Er is toen geen wervingsvraag gesteld, de respons wordt integraal opnieuw benaderd dus het gaat eerder om een vervolgpeiling. Dit komt overeen met het eerder door de juristen gegeven advies (zie 2^e alinea onder ‘Wervingsvraag’).

Belangrijke toevoeging van de CPO is dat, zo gauw de wervingsvraag gesteld wordt, de grondslag ‘toestemming’ geldt. In dat geval gelden andere regels en bewaartermijnen waar het CBS geen beleid voor heeft. Toestemming kan ingetrokken worden, het vereist weer extra opslag en zoals we nu zien zorgt het voor onduidelijkheid. Het advies is om herbenadering onder de grondslag Wet CBS te scharen in plaats van onder toestemming. Dit punt wordt door AM DVZ opgepakt.

Relevantie (input SES)

“Er is in 2017 en 2020 een groot onderzoek uitgevoerd en feitelijk is het een lopend panel. Er zijn door het CBS unieke data verzameld, volledig gefinancierd vanuit de Grant van de European Research Council (ERC) verworven door 5.1.2.e (destijds 5.1.2.f nu 5.1.2.f). Het zijn data die het CBS zelf niet in huis had, en er zijn veel publicaties gerealiseerd en publiciteit gegenereerd.

We kregen geen of nauwelijks negatieve reacties door mensen in de initieel uitgezette (bruto) steekproef. De deelnemers die nu nog in het panel zitten zijn selectief op de mate van bereidheid deel te nemen aan dit onderzoek. Ze hebben inmiddels 2 keer meegedaan. Ik kan me niet voorstellen dat panelleden negatief verrast zullen zijn dat ze opnieuw worden uitgenodigd. Een eerdere gerichte steekproef onder recent gescheidenen (Nieuwe Families in NL, NFN; Poortman) leverde ook maar één mail op met de vraag hoe we konden vermoeden dat de geselecteerde respondent was gescheiden.

In oktober 2023 kwam het verzoek binnen van 5.1.2.e om weer in samenwerking met het CBS 5.1.2.f (ouders en stiefouders van 5.1.2.f respondenten (ankers)) te herbenaderen. In het begin was er onduidelijkheid over de termijn van 2,5 jaar. Uit het gesprek met onze juristen bleek dat het niet mogelijk was om de alters opnieuw te benaderen omdat de termijn voor herbenadering 2,5-3 jaar is en 2018 daarmee te lang geleden zou zijn.

Als oplossing werd in diezelfde mail aangedragen dat het wel mogelijk zou zijn om de informatie via de volwassen kinderen (de ankers) te verzamelen. Ankers konden nogmaals uitgenodigd worden omdat zij 1) al bij de eerste peiling aangegeven hadden in vervolgpeilingen mee te willen doen, 2) daadwerkelijk een keer extra hebben meegedaan (in 2020).

En 2025 ligt binnen de termijn 5 jaar die voortkwam uit onze eigen beraadslagingen met de juridische afdeling en naar 5.1.2.e is gecommuniceerd. Na overleg met onze jurist bleek het volgende: NAW-gegevens mogen max. 5 jaar bewaard blijven (cf. CBS standaard DPIA). Dat is ook het uitgangspunt bij herbenaderingen tenzij op voorhand andere afspraken gemaakt en goedgekeurd zijn.

Zodoende heeft 5.1.2.e het NWO-voorstel aangepast en een dataverzameling onder de ankers voorgesteld. NWO (internationaal externe reviewers) hebben het aangepaste voorstel positief beoordeeld en de subsidie verstrekt. Het is extra zuur dat ze, met onze input, gedaan heeft wat ze moest doen en dat dit nu toch niet mogelijk zou zijn.

Inmiddels is het voorstel dus gehonoreerd door NWO en blijkt de door het CBS aangedragen oplossing om ankers opnieuw te benaderen vooralsnog toch niet mogelijk zou zijn. Dit zet een streep door het hele project, omdat er geen alternatieve dataverzameling bestaat. Ook CBS microdata (bijvoorbeeld de netwerkbestanden) zijn niet geschikt voor dit project.

Ik verwacht niet dat we deze groep nog vaker zullen willen benaderen. En nogmaals, ik verwacht niet dat mensen zullen protesteren en als ze dit wel doen, dat we het niet kunnen uitleggen.

Output/uitingen in samenwerking met de projectgroep 5.1.2.f (5.1.2.f / 5.1.2.f):

- CBS Corporate artikel:
[Gevolgen echtscheiding onderzocht door 5.1.2.f en CBS | CBS](#)
- CBS Nieuwsbericht:
[Ruim 4 op 10 volwassenen zien hun stiefvader als vader | CBS](#)
- Onderzoekbeschrijving:

5.1.2.f Ouders en kinderen in 5.1.2.e CBS

Wetenschappelijke publicaties (met CBS-betrokkenheid):

- Het ERC Family Complexity project van Kalmijn, in het kader waarvan het CBS data verzamelde en we gezamenlijk publiceerden en AiO's begeleidden. In 2021 promoveerde 5.1.2.e (vanaf juli 2022 CBS-collega) en 5.1.2.e (ik was promotor). 5.1.2.e was de laatste 5.1.2.f AiO dit in september 2022 haar proefschrift verdedigde.
- 5.1.2.e 5.1.2.e & Kalmijn, M. (2022). Disentangling the Long-term Effects of Divorce Circumstances on Father–Child Closeness in Adulthood: A Mediation Analysis. *European Journal of Population*, 38, 1183-1211. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s10680-022-09636-1>
- 5.1.2.e Kalmijn, M., & 5.1.2.e (2022). The long-term improvement in father–child relationships after divorce: Descriptive findings from the Netherlands. *Demographic Research*, 46, 441-452. Article 15. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2022.46.15>
- 5.1.2.e Kalmijn, M., & 5.1.2.e (2022). Erratum to: The Dilution of Parents' Nonmaterial Resources in Stepfamilies: The Role of Complex Sibling Configurations in Parental Involvement. *Social Forces*, 101(1), 532. <https://doi.org/10.1093/sf/soab107>
- 5.1.2.e Kalmijn, M., & 5.1.2.e (2022). The dilution of parents' nonmaterial resources in stepfamilies: The role of complex sibling configurations in parental involvement. *Social Forces*, 100(4), 1671-1695. Article soab088. Advance online publication. <https://doi.org/10.1093/sf/soab088>
- Kalmijn, M., 5.1.2.e 5.1.2.e Ivanova, K., 5.1.2.e & 5.1.2.e (2019). Family Complexity into Adulthood: The Central Role of Mothers in Shaping Intergenerational 5.1.2.e *American Sociological Review*, 84(5), 876-904. <https://doi.org/10.1177/0003122419871959>
- Kalmijn, M., Ivanova, K., 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e & 5.1.2.e (2018). 5.1.2.e of Adult Children and Their Parents in Complex Families: Design and Content of the 5.1.2.f Survey. *European Sociological Review*, 34(4), 452-470. Advance online publication. <https://doi.org/10.1093/esr/jcy016>
- 5.1.2.e Kalmijn, M., & 5.1.2.e (2018). The intergenerational transmission of educational attainment among non-residential fathers and their children. *Research in Social Stratification and Mobility*, 55, 40-50. <https://doi.org/10.1016/j.rssm.2018.03.004>
- 5.1.2.e 5.1.2.e & Kalmijn, M. (2023). Ouders en Kinderen in Nederland (5.1.2.f). [Parents and Children in the Netherlands]: Geocoding supplement. The Hague: Netherlands Interdisciplinary Demographic Institute (NIDI)-KNAW/University of Groningen
- 5.1.2.e 5.1.2.e 5.1.2.e Ivanova, K., Kalmijn, M., 5.1.2.e & Hornstra, M. (2017). 5.1.2.f Ouders en Kinderen in Nederland. EASY. <https://doi.org/10.17026/dans-xa2-96vh>